

Dr. sc. Lidija Vujičić, viši predavač, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci

**TEMELJNA POLAZIŠTA OKVIRNOG KURIKULUMA RANOG I
PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA I NJEGOVO
POZICIONIRANJE U PRIJEDLOGU NACIONALNOG OKVIRNOG
KURIKULUMA ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ I OPĆE OBVEZNO
OBRAZOVANJE U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI**

Diskusija na poddtemu o pripremi naukovne osnove (kurikula)

U promišljanju o kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja prije svega treba imati na umu da je riječ o početnoj razini odgojno-obrazovnog sustava koji je zbog specifičnosti svoje populacije koju obuhvaća najzahtjevniji i drugačiji od ostalih podsustava odgoja i obrazovanja. Drugim riječima, uspostavljanje odgovarajuće javne politike o djeci, donošenje ispravnih političkih odluka o djeci ovisi o pravilnom shvaćanju znanosti i postignućima odgojno-obrazovne struke. Upravo su suvremene znanstvene spoznaje o dječjem razvoju i mogućnostima njihova odgoja i obrazovanja toliko promijenile sliku o djetetu da je većina znanstvenika naziva novom paradigmom. Dijete se određuje kao jedinstveno, neponovljivo, cjelovito i kompleksno biće, koje samokonstrukcijom kao razvojnom akcijom realizira svoju osobnost i ključni je čimbenik tog procesa.

Nužno se mijenja i pogled na kontekst u kojem se razvoj i odgoj ostvaruje i temeljno pitanje jest pitanje stvaranja optimalnog okruženja za učenje, odgoj i obrazovanje u institucijskim uvjetima. Držimo da je ovo jedan od temeljnih uvjeta da se može bolje i kvalitetnije postići razumijevanje djeteta, njegovih sposobnosti, interesa, želja i potreba. Jer tek razumijevanjem djeteta možemo i primjereno djelovati. Posebno naglašavamo da ovakva uporišta pronalazimo na znanstvenoj razini proučavajući različite teorije ranog i predškolskog odgoja u svijetu, ali i na iskustvima primjerene prakse koju već desetak godina i više istražujemo i razvijamo u vrtićima Hrvatske o čemu je objavljeno i niz knjiga.

Iz tih razloga najveći se naglasak stavlja na stvaranje primjerenog odgojno-obrazovnog okruženja i ozračja u kojem dijete ostvaruje raznovrsne interakcije sa svojim materijalnim i socijalnim okruženjem shvaćeno kao subjekt, a ne objekt vlastita odgoja i obrazovanja. Pri tom se smatra da je učenje proces uzajamnog djelovanja, odnosno

učenje se doživljava kao rezultat interakcija djeteta s materijalima i drugim ljudima bez određenja vremenske i sadržajne dimenzije toga procesa. Posebno se razvijaju oni oblici podrške učenju djeteta koji potiču njegovo samostalno otkrivanje, razmišljanje, rješavanje problema („učiti čineći“) kao primjereni oblici podrške razvoju različitih kompetencija djece, usklađeni s njihovim individualnim posebnostima, različitim razvojnim karakteristikama, različitim stilovima učenja. Zato se od odgajatelja očekuje da stvara kreativne situacije, da se fokusira na organiziranje prilika (sredstava i poticaja) koje će dijete poticati na sukonstruiranje i stvaranje, a ne na provođenje unaprijed definiranih ciljeva i zadataka.

Temeljni preduvjet kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja predstavlja briga o postizanju i održavanju kvalitete različitih dimenzija okruženja (prostorne, socijalne, emocionalne i sl.) koju je moguće postići kontinuiranim istraživanjem i unapređivanjem kvalitete okruženja od samih praktičara – odgajatelja i drugih stručnih djelatnika. Ključno postaje njihovo osposobljavanje za istraživanje i aktivno promišljanje vlastite odgojno-obrazovne prakse u smjeru refleksivne prakse i refleksivnog profesionalizma.

Jedno od važnih pitanja postaje koje su to sposobnosti koje treba posjedovati dijete za nadolazeće vrijeme? Shodno tome propituje se kako strukturirati (fizički, organizacijski) institucije za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koje će doista, istinski, biti u skladu s dječjom prirodom i razvijati spremnost za nadolazeće vrijeme: poduzetnički duh, fleksibilnost i adaptivnost na novo nastale situacije i kontinuiranu spremnost za učenje. Time se otvaraju nova pitanja za djecu, obitelj i zajednicu, koja nisu više samo od važnosti za one neposredno uključene u institucije za rani odgoj i obrazovanje već i političare, ekonomiste i gospodarstvenike.

Drugim riječima to znači da pedagogija ranog i predškolskog odgoja treba imati utjecaja na osnovnu školu, na primarno obrazovanje, s osnovnom idejom prožimanja i boljeg razumijevanja djeteta. Mnogi autori u kontekstu promišljanja o cjeloživotnom obrazovanju zastupaju tezu da je rani i predškolski odgoj i obrazovanje prvi korak u realizaciji ideje cjeloživotnog učenja. Ili kao što je poznata Švedska autorica Giunilla Dahlberg (2006) naglasila da ako se želi postići, dugoročno gledano, bolja povezanost

pedagogije ranog i predškolskog odgoja i školske pedagogije, onda taj rad mora započeti sa zajedničkim gledištima na dijete, učenje i znanje.

U tom smislu pitanja kao: Što želimo za našu djecu? Koja je naša slika djeteta? Koja je uloga institucije za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u društvu? Što podrazumijevamo pod terminima odgoj, znanje, učenje, skrb?, jesu važna pitanja čijim se odgovorima uspostavlja javna politika o djeci.